

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ І ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Ступінь вищої освіти	Магістр
Освітня програма	«Початкова освіта»
Факультет	Педагогічний
Кафедра	Теорії та методик початкової освіти
Семестр	3
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	д. п. н., професор Красовська Ольга Олександрівна
Контактна інформація	krasovskaoo@i.ua

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна «Індивідуалізація і диференціація в інклюзивному середовищі початкової школи» буде корисна майбутнім вчителям початкової школи, асистентам вчителя ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням, які прагнуть оволодіти системою знань про особливості змісту, принципи, методи і прийоми, засоби, техніки, стратегії планування уроків на основі індивідуалізації та диференціації. Основними перевагами дисципліни є практична спрямованість та оволодіння навичками застосовувати технології індивідуального та диференційованого навчання в інклюзивному середовищі початкової школи. При викладанні дисципліни активно застосовуються дослідницькі завдання, розв'язання педагогічних ситуацій, рольові та ділові ігри, мультимедійні презентації, проекти тощо.
Мета та цілі	«Індивідуалізація і диференціація в інклюзивному середовищі початкової школи» як навчальна дисципліна передбачає засвоєння майбутніми фахівцями професійної компетентності щодо організації і проведення індивідуального та диференційованого навчання учнів в інклюзивному середовищі початкової школи.
Результати навчання	Майбутні вчителі початкової школи, асистенти вчителя ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням повинні знати : сутність індивідуального та диференційованого навчання; взаємозв'язки та взаємообумовленості індивідуального та диференційованого викладання в інклюзивному середовищі початкової школи; стратегії планування уроків на основі індивідуалізації та диференціації; специфіку організації роботи на уроці з урахуванням індивідуальних потреб учнів; вимоги до структури та змісту уроку з використанням індивідуального та диференційованого підходів; сучасні технології індивідуалізації та диференціації навчання молодших школярів. Майбутні вчителі початкової школи, асистенти вчителя ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням повинні вміти : застосовувати технології індивідуального та диференційованого навчання; добирати методи, прийоми і засоби індивідуального і диференційованого навчання; застосовувати сучасні технічні засоби, які дають змогу індивідуалізувати викладання; організувати роботу на уроці з урахуванням індивідуальних особливостей учнів з

Soft skills:	<p>особливими потребами.</p> <p>Розвиток професійного мислення майбутнього вчителя початкової школи, асистента вчителя ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням; використання отриманих знань для подальшого саморозвитку.</p> <p>Розвиток «гнучких навичок» - soft skills: навичок комунікації, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння злагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості зворотного зв'язку / допомоги від колег, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше).</p>
Пререквізити	Здобувач вищої освіти повинен знати такі попередні курси: «Організація інклюзивної освіти в початковій школі», «Корекційно-розвиткова робота в інклюзивному середовищі початкової школи».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання	К-сть балів
Тема 1. Основи диференційованого та індивідуалізованого викладання.	<p>Вступ до курсу: план роботи, структура та очікувані результати по завершенні курсу. Диференційоване та індивідуалізоване викладання: з історії проблеми. Обґрунтування підходів до диференційованого та індивідуалізованого викладання. Індивідуалізоване та особистісно орієнтоване навчання. Особливості традиційного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Концепція диференційованого та індивідуалізованого викладання. Основні поняття та понятійно-термінологічний апарат. Диференційоване та індивідуалізоване викладання як засіб задоволення особливих освітніх потреб всіх учнів. Наукові дослідження проблеми диференційованого та індивідуалізованого викладання.</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, презентація «Концепція універсального дизайну», повідомлення «Професійні навички вчителя, який практикує диференційне та індивідуалізоване викладання».</p>	10
Тема 2. Етапи планування диференційованого та індивідуалізованого викладання.	<p>Планування диференційованого та індивідуалізованого викладання. Роль вчителя та його взаємодія з командою фахівців, батьками. Особливості організації навчального середовища та його вплив на учнів. Аналіз навчального плану та індивідуальних особливостей учнів. Планування уроків на основі науково обґрунтованих методів; набір ефективних методів навчання учнів з особливими потребами. Технологія реалізації диференційованого та індивідуалізованого викладання у щоденній практиці вчителя. Індикатори якості викладання та вдосконалення практики на основі фактичної інформації.</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, презентація «Особливості організації навчального середовища та його вплив на учнів», повідомлення «Індикатори якості диференційованого та індивідуалізованого викладання».</p>	10
Тема 3. Взаємозв'язок і взаємообумовленість диференційованого та	<p>Взаємозв'язок між оцінюванням та викладанням; їх етапність та взаємообумовленість. Види оцінювання; способи застосування оцінювання як формального, так і неформального, з метою виявлення та урахування</p>	<p>Експрес опитування, складання термінологічного словника, презентація «Характеристика окремих видів</p>	10

індивідуалізованого викладання та оцінювання.	навчальних потреб усіх учнів. Цілі оцінювання: оцінювання для навчання та оцінювання самого процесу навчання. Планування оцінювання для подальшого диференційованого та індивідуалізованого викладання. Опанування практичних навичок оцінювання та планування для застосування диференційованого та індивідуалізованого викладання в інклюзивному класі.	оцінювання», повідомлення «Методи оцінювання для диференційованого та індивідуалізованого викладання».	
Тема 4. Технології диференційованого та індивідуалізованого викладання – адаптації та модифікації змісту, процесу, продукту, середовища.	Основні чинники диференційованого та індивідуалізованого викладання, які обумовлюють ефективність уроку. Диференціації та індивідуалізації змісту, процесу, кінцевого продукту (результату) та середовища. Застосування адаптації та модифікації (матеріалів та ресурсів; форм і методів викладання; завдань та оцінки). Втілення підходів диференційованого та індивідуалізованого викладання: варіювання вимог щодо виконання завдань учнями (обсяг, рівень складності, час і спосіб виконання, форма і спосіб демонстрації виконаного тощо). Урахування індивідуальних відмінностей учнів під час вибору підходів у викладанні.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, презентація «Адаптації відповідно до індивідуальних потреб учнів початкової школи», повідомлення «Адаптації та модифікації матеріалів та ресурсів, форм і методів викладання, завдання та оцінки».	10
Тема 5. Планування уроків: аналіз курикулуму та методів викладання.	Поняття «курикулум» та «універсальний дизайн». Стратегії планування уроку з диференційованим та індивідуалізованим викладанням на основі попереднього та поточного оцінювання. Урахування індивідуальних особливостей учнів під час вибору методів навчання (рівень підготовленості, індивідуальний стиль навчання, інтереси та схильності). Практичне планування уроків; способи структурування занять для задоволення потреб всіх учнів.	Експрес опитування, складання термінологічного словника, презентація «Етапи планування диференційованого та індивідуалізованого уроку», розробка конспекту уроку з диференційованим та індивідуалізованим викладанням з наголосом на: а) змісті та інтересах учнів; б) рівні підготовленості та видах навчальної діяльності; в) інтересах та способах демонстрації набутих знань, умінь і навичок.	10
Тема 6. Організація роботи учнів на уроці та врахування індивідуальних особливостей в розмаїтому учнівському колективі.	Стратегії управління класом. Прийняття вчителем різноманітності учнівського колективу (різні рівні базових і поточних знань учнів, їх підготовленість, навчальні інтереси тощо). Навички педагога щодо організації процесу навчання учнів з різними навчальними можливостями в умовах одного класу; забезпечення необхідної підтримки та досягнення успіху. Практика диференційованого та	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе «Значення стилів навчання для організації диференційованого й індивідуалізованого викладання», повідомлення «Стилі мислення та їх	10

індивідуалізованого викладання: розробка одного уроку в інклюзивному класі (оцінювання індивідуальних потреб учнів, планування викладання та вибір методів і прийомів, адаптації та модифікації, які має використати вчитель).	характеристика».
--	------------------

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Базова

1. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник /Н.М.Дятленко, Н. З. Софій, О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг.ред. М. Ф. Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.
2. Данілавічюте Е.А., Литовченко С.В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі : Навчально-методичний посібник /За заг. ред. А.А. Колупаєвої. Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 360 с.
3. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі : навчально-методичний посібник / Таранченко О. М., Найда Ю. М.; за загальною редакцією Колупаєвої А. А. К. : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 124 с.
4. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти. Керівництво для тренерів. Київ, 2018. 174 с.
5. Інклюзивне навчання. Досвід упровадження. К. : ВГ «Шкільний світ"», 2015. 200 с. (Б-ка «Шкільного світу»).
6. Інклюзивне навчання: організаційне, змістове та методичне забезпечення : навч.-метод. посіб. / [Кол. авторів; за заг. ред. С. П. Миронової]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 236 с.
7. Колупаєва А. А., Савчук Л.О. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. Навчально-методичний посібник. Київ, 2011. 206 с.
8. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів : навчально-методичний посібник. Київ, 2010. 96 с.
9. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Інклюзивна освіта: від основ до практики: [монографія]. К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с.
10. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна практика: технології навчання. К. : «Літера ЛТД», 2019. 160 с.
11. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі : навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.
12. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. К. : «Літера ЛТД», 2018. 160 с.
13. Колупаєва А. А, Таранченко О. М. Путівник для педагогів та батьків дітей з особливими потребами. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Х. : «Ранок», В.Г. «Кенгуру», 2018.112 с.
14. Лорман Т., Деспелер Д., Харві Д. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практичний посібник. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. 296 с.
15. Миронова С. П. Нова українська школа : особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Астон, 2020. 176 с.
16. Організація індивідуальної освітньої траєкторії для дитини з особливими потребами в закладі загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник / За ред. О.С. Голентовської, Житомир: Полісся, 2020. 132 с.
17. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі : метод. посіб. / уклад. : О. В. Коган та ін. Харків: «Друкарня Мадрид», 2019. 110 с.
18. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навч. курс і наук.-метод. посіб. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. 168 с.
19. Учні початкових класів із особливими освітніми потребами: навчання та супровід : навчально-методичний посібник/ [Л. І. Прохоренко, О. О. Бабяк, В. В. Засенко, Н. А. Ярмола]. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 160 с.
20. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки : Підручник. К.: ЦУЛ, 2016. 248 с.

Допоміжна

1. Волокова А.О. Диференційоване навчання як практичні технологія організації освітнього процесу в умовах освітньої інклюзії. *Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти* / За загальною редакцією Бойчука Ю.Д. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2020. С. 49-53.
2. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі та соціальному середовищі : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с.
3. Дидактичні засади диференціації навчання в основній школі : монографія / [авт. кол. : В. І. Кизенко, Г. О. Васьківська, С. П. Бондар й ін.]; за наук. ред. В. І. Кизенка. К. : Педагогічна думка, 2012. 216 с.
4. Індивідуальна програма розвитку. Методичні матеріали /Укладачі: Луценко І.В., Заєркова Н.В. Київ : Видавничий дім «Плеяди», 2015. 24 с.
5. Інклюзивне навчання. Інформаційний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти. Київ, 2019. 61 с.
6. Костилєва Я.Ю. Подолання неуспішності шляхом впровадження диференційованого підходу до навчання дітей з особливими потребами. URL : <https://vseosvita.ua/library/embed/000fyw-51c4.docx.html>
7. Лавріненко Л. І. Школа для кожного (окремі аспекти інклюзивної освіти): Навчально-методичний посібник для керівників закладів освіти, учителів та вихователів ЗДО, ГПД, шкіл-інтернатів, методистів. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет (ЧНТУ), 2017. 168 с.
8. Любарєць, В., Васильєва, Г., & Верьовкіна, Ж. (2021). Диференційований підхід в інклюзивній освіті. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*, 2021. 1(13). С. 151-157.
9. Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу для дітей з особливими потребами (вступ в інклюзію) / Л.Гупало, Р.Юськевич. Львів: Навчально-методичний центр освіти м. Львова, 2013. 31 с.
10. Навчальний курикулум з інклюзивної освіти : Теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 1-3 / уклад. Л. М. Сидорів, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2020. 235 с.
11. Навчальний курикулум з інклюзивної освіти : Теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 4-6 / уклад. Л. М. Сидорів, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2020. 265 с.
12. Планування спрямоване на кожного учня: посібник з розроблення та впровадження індивідуальних початкових планів: посіб. К.: Паливода А.В., 2012. 86 с.
13. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням : Методичні рекомендації / Укладач О. В. Гаяш. Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2014. 108 с.
14. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта : навчальний посібник. Київ : ФОП Харченко В.О., 2019. 300 с.
15. Приймак Н. П. Організація інклюзивного навчання в закладах загальної середньої школи: Методичний посібник / Упоряд. Н.П. Приймак. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 64 с.
16. Ротфорт Д. Індивідуальне навчання учнів 1-4 класів. Харків: Основа, 2012. 240 с.
17. Савіна М. В. Основи інклюзивної освіти. Коростишів, 2021. 154 с.
18. Сак Т. В. Диференційований підхід до навчання учнів з особливими освітніми потребами. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2014. Вип. 26. С. 215-219.
19. Сак Т. В. Індивідуалізація навчання учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі. *Особлива дитина: Навчання і виховання*. 2014. 4 (69). С. 3-6.
20. Самойлова І.В. Організація диференційованого викладання в умовах інклюзивного навчання. URL : http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/74/part_2/13.pdf
21. Сікорський П.І. Теоретико-методологічні основи диференційованого навчання. Львів: Каменярь, 1998. 196 с.
22. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами : методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н.З. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2015. 2015. 66 с.
23. Степанова-Камиш А. Диференційоване навчання: навіщо і як проводити. URL : <https://nus.org.ua/articles/dyferentsiojovane-navchannya-navishho-i-yak-provodyty/>
24. Шевчук Л. М. Індивідуальні особливості учнів як важливий аспект реалізації індивідуального й диференційованого підходів у процесі навчання. URL : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/49/part_2/9.pdf

Інформаційні ресурси

1. Україна. Інклюзія. URL : <https://ircenter.gov.ua/>
2. Інклюзивне навчання. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
3. Інклюзія. URL : <https://inkluzia.com.ua/>
4. Каталог курсів підвищення кваліфікації 2023 з напрямку Інклюзія. URL : <https://ippo.com.ua/category/inkluzia/>
5. Нова українська школа. URL : <http://nus.org.ua/>
6. Педрада. Портал освітян України. URL : <http://pedrada.com.ua>
7. Шкільний портал «Острів знань». URL : <http://ostriv.in.ua>
8. Освіта-UA. URL : <http://osvita-ua.net>
9. Методичний портал. URL : <http://metodportal.net/>
10. Вчитель вчителю, учням та батькам. URL : <http://teacher.at.ua>
11. Портал вчителів початкових класів «Урок». URL : <http://www.yrok.net.ua/>
12. Портал Всеосвіта. URL : <http://vseosvita.ua>
13. Освітній проект «На урок». URL : <http://naurok.com.ua>
14. Платформа онлайн-освіти Prometheus. URL : <https://prometheus.org.ua>
15. Студія онлайн-освіти EdEra. URL : <https://www.ed-era.com>
16. Віртуальні бібліотеки, е-каталоги та довідники е-ресурсів. URL : http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_virtual_libraries/

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на один бал нижчою оцінкою.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістові модулі 1-2 (теми 1-6)	60
Підсумковий контроль (теми 1-6) – іспит	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим

